

Kuzey Buz Denizi'nin Gezginleri

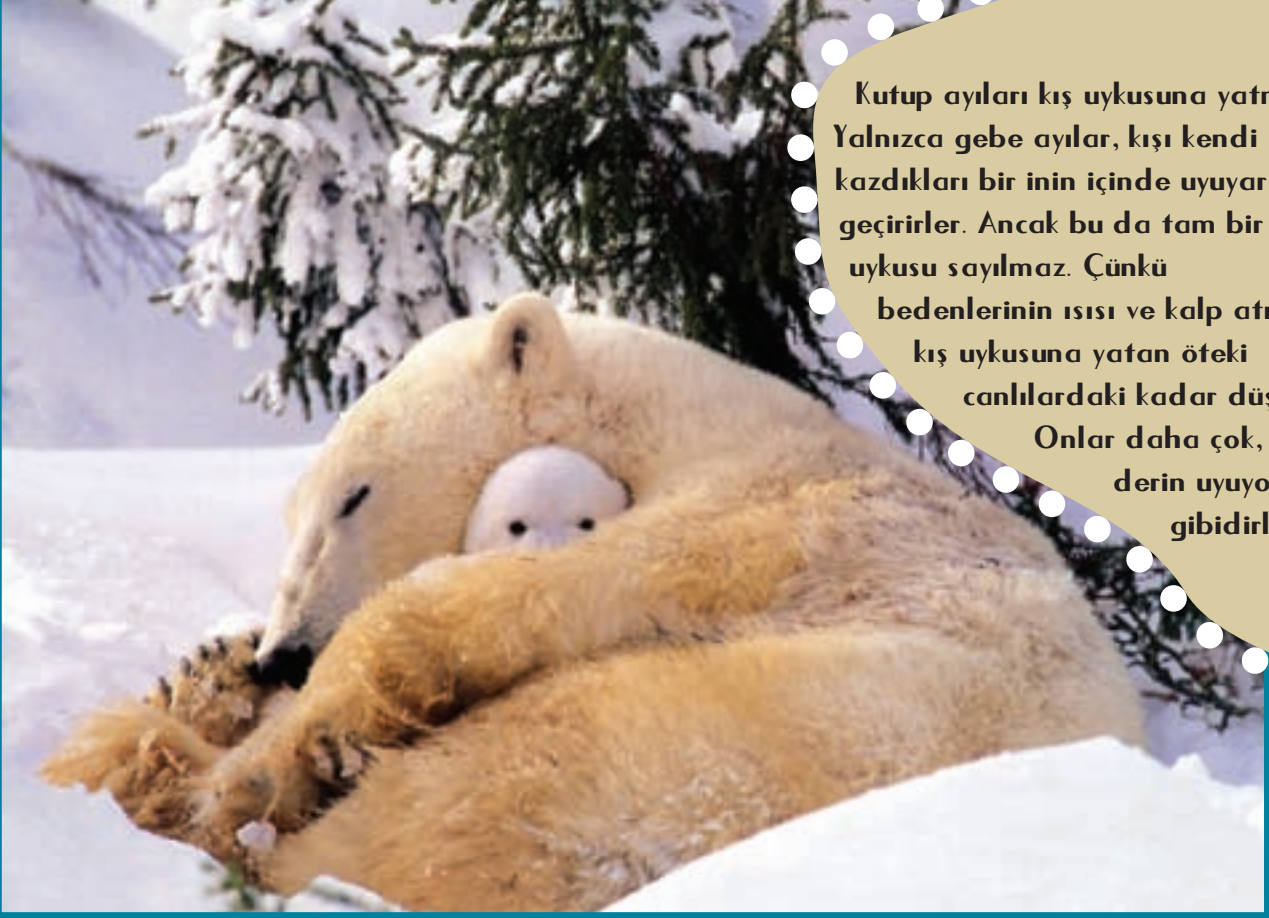
Kutup Ayıları

Kutup ayılarının birbirinden ilginç özellikleri var. Bir kere, bembeyaz ve kocamanlar. Çok iyi yüzüyor, çok iyi koku alıyorlar. Yalnız dolaşmayı seviyorlar. En önemli özelliklerinden biri de, gerçek birer gezgin olmaları! Kutup ayıları zamanlarının büyük bölümünü, avlanmak için buz tabakasının üzerinde gezinerek geçirirler. Yaşam alanları, Kuzey Buz Denizi'nin kıyıları ve kışın bu denizi kaplayan buz tabakasıdır. Kimi zaman buzun üzerinde, kıydan yüzlerce kilometre uzaklaştıkları görülür. Kuzey Buz Denizi'ndeki çok düşük sıcaklıklara ve zor koşullara çok iyi uyum sağlamışlardır.

Kutup ayıları, etçil canlılardır. En sevdikleri yiyecekse fok etidir! Mors,

rengeyiği, deniz kuşları ve balıklar gibi öteki hayvanların ve kıyıya vurmuş balinaların yanı sıra, yazın ot ve deniz yosunu yedikleri de biliniyor. Kutup ayıları su içmez. Su gereksinimlerini yedikleri besinlerden sağlarlar.

Kutup ayıları fokları avlamak için, onların buz tabakasında açtıkları deliklerin başında kıpırdamadan, sessizce beklerler. Kimi zaman bu bekleyiş saatler sürer. Foklar, zamanlarının çoğunu suda geçirirler. Suyun altında soluk alıp veremezler. Bu yüzden suya dalmadan önce soluklarını tutarlar. Belirli aralıklarla, buz tabakasına açtıkları deliklerden su yüzüne çıkıp soluk alırlar. Ve bu sırada bir kutup ayısına yem olabilirler!

Kutup ayıları kış uykusuna yatmaz. Yalnızca gebe ayılar, kışı kendi kazdıkları bir inin içinde uyuyarak geçirirler. Ancak bu da tam bir kış uykusu sayılmaz. Çünkü bedenlerinin ısı ve kalp atışları kış uykusuna yatan öteki canlılardaki kadar düşmez. Onlar daha çok, derin derin uyuyor gibidirler.

Anne Kutup Ayısı ve Yavruları

Gebe kutup ayısı, kar yığınlarını kazarak kendisine bir in yapar. İnin içindeki sıcaklık dışarıdan 40 derece daha yüksek olabilir. Gebe ayı kışı bu inin içinde uyuyarak geçirir ve yavrularını burada doğurur. Kutup ayısının genellikle iki yavrusu olur. Yavrular, aralık – ocak aylarında doğar. Doğduklarında 900 gram kadardır. Yani küçüktürler!

Tüysüzdürler ve gözleri henüz açılmamıştır. Kendilerini sıcak tutan ve besleyen annelerine bağımlıdır. Ama kutup ayısının sütü çok besleyicidir ve yavruların hızla büyümesini sağlar. Nisan ayına gelindiğinde yavrular dokuz kilo olur. Anneleriyle birlikte inlerinin dışına çıkarak çevreyi keşfetmeye başlarlar. Anne kutup ayısı, yavrularını yanından hiç ayırmaz. Kutup ayısı yavruları, yaklaşık iki yıl kadar anneleriyle birlikte yaşarlar. Anneleri onları korur. Onlara avlanmayı ve buzlarla kaplı bu dünyada yaşamlarını sürdürmeyi öğretir.

Kutup ayılarının patilerinin altında çok sık ve sert tüyler vardır. Bu, buzun üzerinde yürürken kaymalarını önler. Bu tüyler sayesinde yürürken çok az ses çıkarırlar. Böylece fark edilmeden avlarının yanına sokulabilirler. Kutup ayılarının burunları da çok iyi koku alır.

“Bir Kutup Ayısı Öteki Kutup Ayısına Demiş ki...”

Kutup ayıları kendi aralarında seslerle, beden hareketleriyle ve kimi zaman birbirlerine dokunarak iletişim kurarlar. Örneğin, derinden gelen, alçak sesli bir hırıltı, “Benimle uğraşma!” anlamına gelir; bu sesle öteki kutup ayılarını yanlarına yaklaşmamaları için uyarırlar. Bunu genellikle yiyecek bulduklarında yaparlar. Bir kutup ayısı başka bir kutup ayısından yiyecek dilenmek için yavaş yavaş ona doğru yaklaşır, yiyeceğin bulunduğu alanın çevresinde bir daire çizer; sonra uysal bir biçimde öteki ayıya yönelir ve burnunu onunkine yaslayarak selamlaşmak ister. Bu nazik davranış genellikle kabul görür. Kutup ayıları yiyeceklerini sık sık öteki ayılarla paylaşırlar.

Bir kutup ayısı, oyun oynamak istediğinde bunu başını iki yana sallayarak arkadaşlarına gösterir. Yetişkin kutup ayıları, arka ayaklarının üzerinde yükselip boyunlarını eğerek de oyun oynamak istediklerini

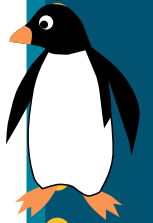
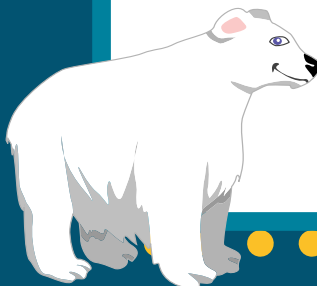
gösterebilirler. Tıslama ve horultuya benzer sesler çıkarmak ve başını öne eğmek, kutup ayılarında kızgınlık göstergesidir. Örneğin, bir erkek ayı, yanında yavruları olan bir dişi ayıya yaklaşacak olursa, anne ayı, başını önüne eğip erkek ayıya doğru koşarak yavrularını korumaya çalışır.

Mini Test:

Bir kutup ayısıyla bir penguen yolda karşılaşılabir mi?

Yanıt: Hayır!

Kutup ayıları Kuzey Kutup Bölgesi'nde yaşar. Penguenlerse Güney Kutbu'nda!

Kutup ayıları çok iyi birer yüzücüdür! Geniş ön patilerini tıpkı palet gibi cırparak ilerlerler, arka bacaklarınıysa dümen gibi kullanırlar. Avlanmak için suya dalabilirler. Fokları suyun altında izlerler. Suyun altında da çok iyi görürler. Dahası, hiç durmadan 100 kilometre yüzebilirler!

Kutup Ayısı Soğuktan Nasıl Korunuyor?

Kutup ayısının derisinin altında yaklaşık 10 santimetre kalınlığında bir yağ tabakası bulunur. Bu, onların soğuktan korunmasına yardımcı olur. Kürkü de sık ve kalındır. İki tabakadan oluşur ve su geçirmez. Kutup ayısının kulakları ve kuyruğu küçüktür, bu da ısı kaybını azaltır. Kutup ayısının kürkü beyazmış gibi görünür. Ama aslında beyaz değildir. Saydam tüylerden oluşur. Bu tüyler, minik borucuklara benzer, içleri boştur. Tüylerinin içindeki hava da kutup ayısının soğuktan korunmasına yardımcı olur.

Tüylerinin sıklığından görünmese de, kutup ayısının derisi siyah renklidir. Bu, Güneş'ten gelen ısıyı tutmaya yarar. Kutup ayıları sık sık kürklerini temizlemek için karda yuvarlanırlar. Kürklerinin temiz olması önemlidir. Çünkü kirli ve matlaşmış bir kürk, iyi ısı yalıtımı sağlamaz.

İster inanın ister inanmayın, kutup ayılarının en büyük sorunu aşırı ısınmaktır. Koştuklarında ya da hızlı hareket ettiklerinde bedenleri çok ısınır. İşte bu nedenle, genellikle çok yavaş hareket ederler.

Haydi Deneyelim!

Kutup ayılarının derisinin altında, kalın bir yağ tabakası bulunduğunu biliyoruz. Tıpkı foklarda ve balinalarda olduğu gibi. Peki ama, hava sıcaklığı sıfırın 30 derece altındayken (-30° C) bu yağ tabakası onları sıcak tutmaya yeter mi?

İşte, bunu sınamak için plastik bir kabin içini soğuk su ve buz küpleriyle doldurun. Bir parmağınızı, parmağınızın üzerinde ince bir tabaka oluşturacak biçimde margarin ya da tereyağına iyice bulayın. Şimdi, yağla kaplı parmağınızı ve öteki parmaklarınızdan birini buzlu suya sokun. Hangi parmağınız üşüyor? Hangi parmağınızı daha önce sudan çıkarmak isterdiniz?

**Yeryüzünde, kutup ayısıyla
birlikte sekiz farklı ayı türü bulunur.**

**Karada yaşayan etçil canlıların en büyüğü kutup
ayısıdır. Yetişkin erkek kutup ayılarının boyu, 2,5 - 3
metredir; kütleleri 250 - 770 kilogram arasında
değişir. Dişi kutup ayıları daha küçüktür. Boyları
1,8 - 2,5 metre, kütleleri 90 - 320
kilogram arasında değişir.**

Kutup Ayılarının Soyu Tehlikede mi?

Kutup ayılarının soyu tükenme tehlikesinde değil. Ancak, onları bekleyen bazı tehlikeler olabilir. Kutup ayıları, Kuzey Buz Denizi'ndeki besin zincirinin en tepesinde yer alıyor. Fokların nüfusunun aşırı artmasını engelleyerek doğanın dengesinin korunmasına yardımcı oluyorlar. Tek düşmanlarının insanlar olduğu söylenebilir. Çünkü geçmişte, bir dönem en büyük tehlike, insanlarca aşırı avlanmalarıydı. Bugünse kimi yerlerdeki insan etkinliklerinden olumsuz etkileniyorlar. Örneğin, bazı kutup ayıları

çöp yemeyi öğrenmiş. İnsanların yaşadıkları yerlerin yakınına sokularak çöpleri karıştırıyor ve artıkları yiyorlar. Çöplerin içindeki çeşitli maddeler yaralanmalarına ya da zehirlenmelerine yol açabilir! Hem onların bu denli yakınlıklarına sokulmaları, insanlar için de tehlikeli.

Yeryüzündeki kutup ayılarının sayısının 22.000 – 25.000 kadar olduğu tahmin ediliyor. Bugün kutup ayıları, Kuzey Buz Denizi'nde kıyısı olan ülkelerin yaptığı bir anlaşmayla koruma altına alınmış durumda. Bu ülkeler, ABD (Alaska), Kanada, Rusya, Grönland ve Norveç. Aslında, günümüzde kutup ayılarının karşı karşıya olduğu en büyük sorun, iklim değişimi. İklim değişimine bağlı olarak yeryüzünde sıcaklıklar artıyor. Sıcaklıkların artması, kutup ayılarının doğal yaşam alanı olan buz örtülerinin geleceğini tehdit ediyor.

Aslı Zülal

Kaynak

"Polar Bears International" <http://www.polarbearsinternational.org/>